

Петриченко В. В.,

головний спеціаліст відділу аналітичного супроводження в грошово-кредитній або інвестиційній сфері управління тактичного аналізу Департаменту аналізу інформації та управління ризиками Бюро економічної безпеки України

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8789-0574>

ПОНЯТТЯ «ВЗАЄМОДІЯ» В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ҐЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

У статті аналізуються різні підходи щодо визначення поняття «взаємодія». Враховуючи, що ефективність міжсуб'єктної взаємодії залежить від комунікативних здібностей суб'єктів, в літературі розробляється проблематика комунікативної компетентності. Констатовано, що термін «взаємодія» слід трактувати як спосіб об'єднання ресурсів та експертних знань для досягнення спільних цілей у ґендерній сфері. Узагальнено, що взаємодія завжди характеризується через суб'єктний компонент. Між тим, у розрізі колективного суб'єкта, яким власне є держава, орган влади, громадська організація чи неурядова організація радше йдеться про створення та управління міжсекторальним партнерством в ґендерній сфері. З'ясовано, що Міністерство внутрішніх справ прагне до встановлення ефективного, узгодженого та рівноправного міжсекторального партнерства з ключовими акторами забезпечення ґендерної рівності в Україні, демонструючи при цьому відкритість до співпраці та готовність до спільної роботи. Однак уточнюється, що успіх таких партнерств залежить від чисельних факторів, не завжди об'єктивованих волею та можливостями останнього (наприклад, недостатнє фінансування або обмеженість ресурсів; складні процедури та формальності; різниця у цілях чи поглядах на їхнє досягнення; відсутність активного залучення та участі громадянського суспільства чи комунікативної компетентності у лідера (координатора), який би забезпечував узгодженість та співпрацю між усіма сторонами тощо). Тому акцентується на важливості продовження роботи над подоланням цих факторів, зосередженні на вдосконаленні наявних та розробці нових механізмів покращення комунікації у сфері ґендерної рівності в Україні. Зроблено висновок, що поняття «взаємодія» в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації ґендерної політики держави означає взаємовідносини, взаємодію та співпрацю між його різними структурами та підрозділами, іншими державними органами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами з метою реалізації стратегій, програм та заходів, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків і жінок у сфері правоохоронної діяльності.

Ключові слова: взаємодія, Міністерство внутрішніх справ України, ґендерна політика, правоохоронна діяльність, міжсекторальне партнерство.

Рекомендоване посилання:

Петриченко В. В. Поняття «взаємодія» в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації ґендерної політики держави. *International Bulletin on Public Administration and Legal Affairs*. 2024. № 1. С. 80–94. DOI: 10.32844/ibpala-2024-1.12.

Актуальність теми

Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року чітко вказує на те, що взаємодія суб'єктів, які здійснюють заходи у сферах забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та сексуальному насильству в умовах конфлікту, – важливий елемент зменшення фактичної нерівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства та забезпечення впровадження міжнародних та європейських стандартів рівності [1].

Для повноти розгляду піднятого питання зазначимо, що згідно з термінологією законодавства, взаємодією є [2, с. 40]: а) в загальному аспекті – 1) спосіб забезпечення певної дії, який полягає у спільній діяльності конкретних суб'єктів, спрямованій на здійснення їх компетенції (аналіз положень Наказу Адміністрації Державної прикордонної служби України «Про затвердження Порядку дій посадових осіб органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо установа режиму в пунктах пропуску через державний кордон, здійснення контролю за його додержанням, а також організації і забезпечення взаємодії та координації контрольних органів і служб, що здійснюють різні види контролю або беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон» від 29 серпня 2011 року № 627); 2) узгоджені за метою, завданням, місцем, часом та способом виконання завдань дії конкретних суб'єктів для досягнення мети (аналіз Наказів Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України» від 2 лютого 2016 року № 74 та «Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України» від 20 липня 2016 року № 692); б) в інформаційному аспекті – обмін інформацією (аналіз Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондових ринків «Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж» від 22 листопада 2012 року № 1688); в) в між секторальному аспекті – існування та рівноправна комунікація різних об'єктів та суб'єктів на основі діалогу і взаємної поваги (аналіз Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження від 20 жовтня 2005 року); г) в секторальному аспекті – функціонування всіх складових об'єкта/суб'єкта як єдиної системи, очолюваної командуванням (аналіз Наказу Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Правил сертифікації авіаційних

навчальних закладів цивільної авіації з підготовки льотного складу в Україні» від 29 березня 2002 року № 215); д) в управлінському аспекті – передача результатів виконання етапу технологічного процесу іншому суб'єкту, який несе відповідальність за результати виконання цього етапу технологічного процесу (аналіз Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я» від 2 березня 2016 року № 286) [2с. 68-69].

Метою статті є аналіз наукових джерел щодо визначення наукового концепту «взаємодія» в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації гендерної політики

Виклад основного матеріалу

Зазначимо, що у соціологічних термінах взаємодія визначається як процес взаємного впливу індивідів один на одного під час соціальної зустрічі [4]. Наприклад, К. Ібрагімова визначає соціальну взаємодію як процес безпосередньої дії людей одне на одного, що породжує їхній взаємний зв'язок, де у процесі спільної діяльності найбільш ефективно проявляється соціальна та професійна дієздатність кожної людини [5]. В. Москаленко розглядає взаємодію у широкому сенсі, тобто як «універсальна властивість всього існуючого світу речей і явищ в їх взаємній зміні, впливові одного на інші. В суспільстві взаємодія – це система зв'язків між індивідами, соціальними групами, сукупність всіх соціальних відносин» [6]. Я. Щепанський надає таке тлумачення цього терміну: «Взаємодія – це систематичне, постійне здійснення дій, що має на меті викликати відповідну реакцію з боку партнера, це вплив і на самого партнера, при чому реакція, що викликається, викликає у свою чергу реакцію того, хто впливає». Партнерами з взаємодії можуть бути як окремі індивіди, так і їх угруповання: «взаємодія – це система дій принаймні двох осіб, чи двох спільнот, або ж індивіда і спільноти». Автор наполягає на необхідності розрізнення поняття «взаємодія» від поняття «соціальна дія», яка є однією «дією одного індивіду з метою викликати зміни в установках, прагненнях, функціях іншого індивіда [7, с. 83]. Автор підкреслює таку особливість взаємодії як взаємний вплив: «взаємодії – це взаємно пов'язані системи дій, між якими виникає причинна залежність» [7, с. 88; 8, с. 60]. Отже, взаємодія пов'язана з іншими людьми, які переслідують власні цілі або цілі партнера.

Вбачаємо, що у розрізі піднятих питань, взаємодію слід трактувати як спосіб об'єднання ресурсів та експертних знань для досягнення спільних цілей у гендерній сфері.

Зокрема О. Бершадська вважає, що для успішної взаємодії суб'єктів при здійсненні ними професійної діяльності необхідною умовою є

«високий рівень культури міжсуб'єктної взаємодії» [9]. Враховуючи, що ефективність міжсуб'єктної взаємодії залежить від комунікативних здібностей суб'єктів, в літературі розробляється проблематика комунікативної компетентності.

Так, деякі зарубіжні вчені наступним чином визначають комунікативну компетентність. Комунікативна компетентність – це здатність досягати комунікативних цілей у соціально відповідний спосіб. Це організований і цілеспрямований процес, який включає в себе здатність вибирати і застосовувати навички, які є доречними та ефективними у відповідному контексті. Він включає вербальну та невербальну поведінку. Застосування комунікативної компетентності є послідовним процесом, тобто різні процеси та дії координуються в типовій послідовності та вимагають відповідного часу та контролю конкретної поведінки. На нього впливає поведінка іншої особи та контекст і вимагає готовності та бажання спілкуватися з іншою особою на благо всіх. Комунікативну компетентність можна набути, тобто необхідні навички вибудовуються крок за кроком через повторювану, рефлексовану практику та досвід [10; 11; 12]. В свою чергу, вітчизняні науковці розглядають комунікативну компетентність у трьох площинах: 1) особиста – структура комунікативних здібностей; 2) поведінкова – готовність до спілкування і адекватна комунікативна поведінка в конкретній ситуації; 3) соціальноперцептивна – взаємовідображення компетентності в спілкуванні в наборі комунікативних властивостей особи [13].

Щодо комунікативної компетентності особистості правоохоронця, вона значною мірою обумовлена здатністю до прогнозування і планування певних дій для досягнення намічених цілей. Уявлення щодо перебігу та ймовірних результатів подій є обов'язковим компонентом правоохоронної діяльності. Це виявляється у процесі висунення гіпотези щодо дій правопорушників, дозволяє заздалегідь визначити лінію власної поведінки, намітити декілька варіантів розвитку подій в залежності від можливих змін ситуації, уточнити проміжні та кінцеві цілі спілкування між усіма учасниками професійної взаємодії [14, с. 143]. Таким чином, розкриваючи поняття професійної взаємодії необхідно відмітити, що це складне психологічне явище, в основі якого лежать цілісні системи взаємних дій та реакцій, між якими виникає причинна залежність. Це процес безпосередньої чи опосередкованої взаємодії в межах певної професійної ситуації, що визначає їхню взаємну обумовленість та зв'язок. Компонентами професійної взаємодії виступають: комунікативний (обмін інформацією); діяльнісний (обмін діями); перцептивно-емоційний (сприйняття партнерами один одного) [14].

Висновки

Поняття «взаємодія» в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації гендерної політики держави означає взаємовідносини, взаємодію та співпрацю між його різними структурами та підрозділами, іншими державними органами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами з метою реалізації стратегій, програм та заходів, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків і жінок у сфері правоохоронної діяльності.

Взаємодія в цьому контексті може включати різноманітні форми співробітництва, такі як обмін інформацією, спільне планування та виконання проектів і програм, спільні тренінги та навчання, консультації з питань гендерної рівності та захисту прав жінок, а також спільні заходи і кампанії з просвітницької роботи. Ця взаємодія спрямована на підвищення свідомості, розуміння та підтримки гендерної рівності серед працівників Міністерства внутрішніх справ, покращення умов праці для чоловіків і жінок у поліції, а також на впровадження поліцейських стратегій та практик, які враховують гендерні аспекти та інтереси.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>
2. Жук Т. Взаємодія контрольно-розвідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки у сфері охорони національних інтересів: аналіз термінології законодавства. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у XXI сторіччі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 17–18 лютого 2021 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 40–43.
3. Жук Т. Адміністративно-правові засади забезпечення взаємодії контрольно-розвідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. НДІПП. Київ, 2021. 230 с.
4. Gabunia T. Social Interaction Types & Examples (Sociology). Helpful Professor, 2024. URL: <https://helpfulprofessor.com/social-interaction-types-and-examples/>
5. Ібрагімова К. Дефініція поняття соціальна взаємодія, її види та основні теорії. *Проблеми інженерно-педагогічної теорії освіти*. 2013. № 40–41. С. 289–293.
6. Москаленко В.В. Соціалізація особистості. Фенікс, 2013. 540 с.
7. Shchepanskyi Ya. Elementary concepts of sociology. Progress, 1969. 250 p.
8. Саркісова О.Ю. Сутність поняття «групова взаємодія» як соціальної, психологічної

та педагогічної категорії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*, 2013. Вип. 19 (29). С. 59-62.

9. Бершадська О.В. Міжсуб'єктна взаємодія як складова професійної культури соціального працівника. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2011. Вип. 3. С. 3-14.

10. Ridge A. A perspective of listening skills. In: Wolvin, A., Coakley, C., editors. *Perspectives on listening*. Norwood, NJ: Ablex; 1993. pp. 1–14.

11. Spitzberg B. Methods of interpersonal skill assessment. In: Greene J, Burleson B, editors. *Handbook of communication and social interaction skills*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum; 2003. pp. 111–152.

12. Kiessling C., Fabry G. What is communicative competence and how can it be acquired? *GMS Journal for Medical Education*, 2021. 38(3): Doc 49. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7994879/#R9>

13. Новікова О.О., Пономаренко К.В. Особливості комунікативної компетентності працівників поліції. *Правовий часопис Донбасу*, 2018. № 3 (64). С. 164-168.

14. Романенко О.В. Роль комунікативних здібностей у професійній діяльності працівників поліції. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України*. Харків, 2020. С. 142-144.

References:

1. Pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu z yii realizatsii na 2022-2024 roky [On the approval of the State Strategy for ensuring equal rights and opportunities for women and men for the period up to 2030 and the approval of the operational plan for its implementation for the years 2022-2024]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 serpnia 2022 r. № 752-r. Verkhovna Rada Ukrainy ofitsiinyi sait. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text> (in Ukrainian).

2. Zhuk, T. (2021). Vzaiemodiia kontrozviduvalnykh orhaniv z inshymy subiektamy sektoru bezpeky u sferi okhorony natsionalnykh interesiv: analiz terminolohii zakonodavstva [Interaction of counterintelligence bodies with other subjects of the security sector in the sphere of protection of national interests: an analysis of legal terminology]. *Perspektyvni napriamky rozvytku yurydychnoi nauky u XXI storichchi: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 17–18 liutoho 2021 r.). Kyiv: Naukovodoslidnyi instytut publicnogo prava, pp. 40–43. (in Ukrainian).

3. Zhuk, T. (2021). Administratyvno-pravovi zasady zabezpechennia vzaiemodii kontrozviduvalnykh orhaniv z inshymy subiektamy sektoru bezpeky z metoiu okhorony natsionalnykh

interesiv [Administrative and legal principles of ensuring the interaction of counterintelligence bodies with other subjects of the security sector for the purpose of protecting national interests]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. NDIPP. Kyiv, 230 p. (in Ukrainian).

4. Gabunia, T. (2024). Social Interaction Types & Examples (Sociology). Helpful Professor, URL: <https://helpfulprofessor.com/social-interaction-types-and-examples/> (in English).

5. Ibrahimova, K. (2013). Definitsiia poniattia sotsialna vzaiemodiia, yii vydy ta osnovni teorii [Definition of the concept of social interaction, its types and main theories]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi teorii osvity*. № 40–41. pp. 289–293. (in Ukrainian).

6. Moskalenko, V.V. (2013). Sotsializatsiia osobystosti [Socialization of personality]. Feniks, 540 p. (in Ukrainian).

7. Shchepanskyi, Ya. (1969). Elementary concepts of sociology [Elementary concepts of sociology]. Progress, 250 p. (in English).

8. Sarkisova, O.Iu. (2013). Sutnist poniattia «hrupova vzaiemodiia» yak sotsialnoi, psykhohichnoi ta pedahohichnoi katehorii [The essence of the concept of "group interaction" as a social, psychological and pedagogical category]. *Naukovyi chasopys Natsionalno pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova*, Vyp. 19 (29). pp. 59-62. (in Ukrainian).

9. Bershad'ska, O.V. (2011). Mizhsubiiektna vzaiemodiia yak skladova profesiinoi kultury sotsialnoho pratsivnyka [Intersubjective interaction as a component of the professional culture of a social worker]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, Vyp. 3. pp. 3-14. (in Ukrainian).

10. Ridge, A. (1993). A perspective of listening skills. In: Wolvin, A., Coakley, C., editors. *Perspectives on listening*. Norwood, NJ: Ablex; pp. 1–14. (in Ukrainian).

11. Spitzberg, B. (2003). Methods of interpersonal skill assessment. In: Greene, J., Burleson, B., editors. *Handbook of communication and social interaction skills*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. pp. 111–152. (in English).

12. Kiessling, C., Fabry, G. (2021). What is communicative competence and how can it be acquired? *GMS Journal for Medical Education*, 38(3): Doc 49. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7994879/#R9> (in English).

13. Novikova, O.O., Ponomarenko, K.V. (2018). Osoblyvosti komunikatyvnoi kompetentnosti pratsivnykiv politsii [Peculiarities of communicative competence of police officers]. *Pravovyi chasopys Donbasu*, № 3 (64). pp. 164-168. (in Ukrainian).

14. Romanenko, O.V. (2020). Rol komunikatyvnykh zdibnostei u profesiinii diialnosti pratsivnykiv politsii [The role of communication skills in the professional activity of police officers]. *Psykhohichni ta pedahohichni problemy profesiinoi osvity ta patriotichnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy*. Kharkiv, pp. 142-144. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редколегії 21.06.2024

Petrychenko V.

THE CONCEPT OF "INTERACTION" IN THE CONTEXT OF THE ACTIVITIES OF THE MINISTRY OF INTERIOR AFFAIRS REGARDING THE IMPLEMENTATION OF THE STATE GENDER POLICY

The article analyzes various approaches to defining the concept of "interaction". Given that the effectiveness of intersubjective interaction depends on the communicative abilities of the subjects, the issue of communicative competence is being developed in the literature. It was established that the term "interaction" should be interpreted as a way of combining resources and expert knowledge to achieve common goals in the gender sphere. It is generalized that the interaction is always characterized through the subject component. Meanwhile, in the context of a collective subject, which is actually the state, authority, public organization or non-governmental organization, it is more about the creation and management of intersectoral partnership in the gender sphere. It was found that the Ministry of Internal Affairs strives to establish an effective, coordinated and equal intersectoral partnership with key actors of ensuring gender equality in Ukraine, while demonstrating openness to cooperation and readiness to work together. However, it is specified that the success of such partnerships depends on numerous factors, not always objectified by the will and capabilities of the latter (for example, insufficient funding or limited resources; complex procedures and formalities; differences in goals or views on their achievement; lack of active involvement and participation of civil society society or communicative competence of a leader (coordinator) who would ensure coherence and cooperation between all parties, etc.). Therefore, emphasis is placed on the importance of continuing work on overcoming these factors, focusing on improving existing and developing new mechanisms for improving communication in the field of gender equality in Ukraine. It was concluded that the concept of "interaction" in the context of the activities of the Ministry of Internal Affairs regarding the implementation of the state's gender policy means mutual relations, interaction and cooperation between its various structures and units, other state bodies, public organizations and other interested parties for the purpose of implementing strategies, programs and measures aimed at ensuring equal rights and opportunities for men and women in the field of law enforcement.

Keywords: *interaction, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, gender policy, law enforcement activities, intersectoral partnership.*